

Kontaktuppgifter

Malin Skog
Mail: Malin.Skog@pelagic.se
Tel.: 0731-508 708

Mottagare

Klimat- och näringslivsdepartementet
KN 2024/00755

Yttrande kring betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11)

Swedish Pelagic Federation Producentorganisation (SPF) företräder merparten av svenska fiskefartyg över 12 meters längd inom det pelagiska fisket efter bl.a. sill, skarpsill, tobis och makrill i Bottenhavet, Bottenviken, Östersjön, Kattegatt, Skagerrak, Nordsjön och Atlanten samt ett antal fartyg mindre än 12 meter som fiskar kustnära längs Västkusten respektive i Östersjön. Våra medlemmar står varje år för ca 90% av den totala fiskade volymen av fisk i Sverige. Vi tackar för möjligheten att yttra oss i denna remiss.

Vi noterar inledningsvis att SPF inte varit en del av den tidigare samrådsprocessen, vilket vi ställer oss kritiska till då vi inte har beretts möjlighet att komma med eventuella inspel i ett tidigare skede av utredningen.

SPF besvarar betänkandet främst mot bakgrund av de många pågående och kommande tillståndsprocesserna kopplade till havsbaserad vindkraft och förslagen i detta betänkande hur prövningen av dessa lämpligen bör gå till. SPF är en samråds- och remissinstans för så gott som samtliga av dessa tillståndsärenden då våra medlemmars fiske har en stor geografisk spridning och detta fiske avsevärt kan påverkas av havsbaserad vindkraft.

Tillståndsprövning i Sveriges ekonomiska zon, Överlämnande av mål till regeringen, Regeringens tillåtlighetsprövning och myndigheters skyldighet att underrätta

Betänkandet föreslår bland annat att:

- Regeringen i första hand ska besluta i de ärenden där det krävs en politisk avvägning.
- Ansökan enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon (SEZ) ska ges in till mark- och miljö-domstolen (MMD) istället för regeringen.
- MMD ska handlägga ansökan och med eget yttrande och förslag till beslut lämna över ärendet till regeringen för prövning.
- Samma MMD ska pröva frågan om N2000-tillstånd för verksamheten och även i så stor utsträckning som möjligt de fall där verksamheter med samma sökande och typ av verksamhet ligger över gränsen mellan SEZ och svenskt territorialvatten.
- MMD ska handlägga även de ärenden där det redan i ett tidigt skede framgår att en planerad verksamhet kommer att påverka försvarsintresset, så att regeringen ska kunna ta ett informerat beslut.
- Lagstiftningen för om, när och hur regeringen får ta över ett fall eller en prövning från MMD eller högre instanser samt myndigheters skyldigheter kopplat till övertaganden förtydligas.

Regeringen som prövnings- och överprövningsinstans

Betänkandet slår fast flera anledningar till att prövningen av bland annat havsbaserad vindkraft generellt inte ska göras av regeringen även om denna slutligen fattar beslutet, och SPF delar denna mening.

- Regeringen/RK saknar full kompetens och bemanning för att hantera miljöbedömningar mm som ingår i en fullständig prövning av tillståndsansökan.
- Vid en prövning som ligger fullt på regeringen minskar rättssäkerheten genom en minskad möjlighet att överklaga beslutet. Regeringens beslut är inte överklagbara annat än i form av rättsprövning, som inte prövar saken i sig utan endast hanteringen. Detta ser vi som en viktig anledning till att låta en så stor del av prövningen som möjligt ligga på annan instans än regeringen.
- En prövning som görs av regeringen blir av nödvändighet politisk, och de bedömningar som regeringen gör kan därför förändras vid ett val, särskilt om detta innebär ett regeringskifte. Denna situation kan ge en ökad osäkerhet till giltigheten i regeringens beslut om dessa kan rivs upp och förändras av en efterkommande regering med andra politiska målsättningar.

SPF anser också att det är viktigt att överväga hur och när i processen andra, motstående, intressen kommer in i processen och har möjlighet att uttala sig. Här anser vi, liksom betänkandet, att MMD sannolikt har en bättre och väl inarbetad rutin för detta än RK.

Nackdelen med en prövning i MMD är att denna inte har till uppgift att pröva mer än det aktuella fallet och en situation med flera ansökningar som ligger nära varandra eller överlappande med varandra blir därför inte behandlad fullt ut med en prioritering mellan de olika områdena. Inte heller kan MMD göra en fullständig bedömning av kumulativa effekter på den ansökan som kommer in i ett tidigt skede i samma område som fler andra, jämfört med en ansökan som kommer in senare när mer kunskap finns om tänkta etableringar i området.

Vidare ser SPF också att det finns strategiska och politiska avvägningar när det gäller den övergripande användningen av våra hav (och därmed tillståndsgivning i SEZ för bland annat havsbaserad vindkraft) som bara kan göras i en planeringsprocess och där regeringen i slutänden har sista ordet och beslutsmandatet:

- Vilka energislag ska prioriteras?
- Var bör vindkraft produceras och hur mycket?
- Transmissionsnät och anslutningsmöjligheter till detta?
- Var är vindkraft möjligt sett till totalförsvarets intressen?
- Var ska övriga motstående intressen (oavsett om de omfattas av benämningen allmänna intressen av särskild vikt enligt Miljöbalken eller ej) prioriteras och var får de stå tillbaka?
- Finns det platser där miljöpåverkan är mindre än andra, eller mer acceptabel?
- Vilka blir de kumulativa effekterna på miljö och andra intressen så som yrkesfiske av en större utbyggnad av vindkraft och hur ska de hanteras?

Sammanfattningsvis är frågan om prövning av ansökningar för bland annat vindkraft i SEZ inte enkel, men SPF stödjer förslagen i betänkandet om att MMD ska ta emot och behandla ansökan och lämna den till regeringen för avgörande med ett eget yttrande i de delar där MMD har full rådighet och kunskap.

Regeringen som överinstans för beslut om områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken

SPF noterar de förslag i betänkandet som rör överklagande av skyddade områden mm. Betänkandet föreslår att dessa beslut ska överklagas till domstol istället för till regeringen. SPF anser att detta är ett bra förslag sett till rättssäkerhet och överklagbarhet och har inget att erinra mot förslaget.

Vid frågor eller kommentarer som rör detta yttrande, kontakta oss gärna.

Vänliga hälsningar,

Malin Skog
Sweden Pelagic Federation PO